

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА**

Факультет історії, політології і міжнародних відносин

Кафедра історії України і методики викладання історії

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

БОРОТЬБА ЗА УКРАЇНСЬКУ ДЕРЖАВНІСТЬ У ДРУГІЙ ПОЛОВИНІ

XX СТ. У ШКІЛЬНОМУ КУРСІ ІСТОРІЇ

Рівень вищої освіти – другий (магістерський)
Освітньо-професійна програма «Середня освіта (Історія)»
Спеціальність 014 (за предметними спеціальностями)
Спеціалізація 014.03 Історія
Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка

Затверджено на засіданні
кафедри історії України
і методики викладання історії

Протокол № 2
Від 1 вересня 2023 р.

м. Івано-Франківськ – 2023

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Боротьба за українську державність у другій половині ХХ ст. у шкільному курсі історії
Викладач (-і)	К.і.н., старший викладач Паска Богдан Валерійович
Контактний телефон викладача	0967192008 0500807580 (Viber)
Е-mail викладача	bohdan.paska@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний
Обсяг дисципліни	<u>3</u> кредити ЄКТС, <u>90</u> год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pro/
Консультації	Четвер, 15.00–17.00
2. Анотація до навчальної дисципліни	
<p>Курс розроблено таким чином, аби надати учасникам навчального процесу – майбутнім магістрам за спеціальністю «Середня освіта (історія)» – необхідні знання для формування у них системного погляду на основні етапи та тенденції розвитку українського національного руху в другій половині ХХ ст., закономірності боротьби за українську незалежність у вказаний період. На цій основі сформувати у майбутніх магістрів спеціальності відчуття причетності до героїчної історії українського народу, розвинути у них патріотичні, державницькі та морально-етичні переконання. Крім того, курс спрямований на отримання студентами теоретичних знань та практичних умінь із методики викладання історії України другої половини ХХ ст. в середній школі, які дадуть їм змогу адекватно і ефективно використовувати одержані навички у майбутній професійній діяльності. Навчальна дисципліна „Боротьба за українську державність в другій половині ХХ ст. у шкільному курсі історії” є дисципліною вільного вибору студента зі спеціальності “Середня освіта (історія)”, яка викладається в 3-му семестрі в обсязі 3 кредитів (за Європейською Кредитно-Трансферною Системою ECTS). Вона покликана забезпечити ґрунтовні знання з історії України другої половини ХХ ст. та методики її викладання. Особлива увага при вивченні курсу приділяється формуванню аналітичних навичок, вмінню доцільно використовувати отримані знання для вирішення теоретичних та прикладних проблем.</p>	

3. Мета та цілі навчальної дисципліни

Мета нормативної навчальної дисципліни «Боротьба за українську державність в другій половині ХХ ст. у шкільному курсі історії» – формування у майбутніх магістрів за спеціальністю «Середня освіта (історія)» системного погляду на основні етапи та тенденції розвитку українського національного руху в другій половині ХХ ст., закономірності боротьби за українську незалежність у вказаний період. На цій основі сформувати у майбутніх магістрів спеціальності відчуття причетності до героїчної історії українського народу, розвинути у них патріотичні, державницькі та морально-етичні переконання. Крім того, курс спрямований на отримання студентами теоретичних знань та практичних умінь, які дадуть їм змогу адекватно і ефективно використовувати одержані навички у майбутній професійній діяльності.

4. Програмні компетентності та результати навчання

Програмні компетентності:

ЗК 1. Здатність здобувати знання, самостійно шукаючи й опрацьовуючи інформацію, застосовувати їх у практичних ситуаціях діяти відповідально і свідомо на засадах усвідомлення цінностей громадянського суспільства; застосовувати знання в практичних ситуаціях.

ЗК 7. Здатність планувати й організовувати дослідження за прикладною тематикою (окремих практичних питань), узагальнювати отримані результати, оформлювати і презентувати власні наукові здобутки відповідно до чинних вимог.

ФК 1. Здатність до поглиблення знань і розуміння предметної області та професійної діяльності.

ФК 4. Здатність до моделювання змісту навчання, формування в учнів ключових компетентностей та здійснення інтегрованого навчання.

ПК 2. Вміти визначати і застосовувати теоретичні поняття, положення, концепції для аналізу й пояснень історичних фактів, явищ, процесів на засадах національно-культурної самоідентифікації, пошани до української національної культури, багатоманітності й мультикультурності в суспільстві; використовувати комплекс наукових дефініцій для вирішення науково-практичних завдань.

ПК 4. Оволодіння основними історичними концепціями, поняттями, судженнями; здатність критично оцінювати результати наукових досліджень, висувати гіпотези, вибудовувати моделі процесів і явищ української та всесвітньої історії.

ПК 6. Здатність орієнтуватися в інформаційному просторі, здійснювати пошук і критично оцінювати інформацію, оперувати нею у професійній діяльності.

Результати навчання:

РН 1. Демонструє вміння застосовувати знання з психології, педагогіки, фундаментальних і прикладних наук (відповідно до предметної спеціальності) у практичних ситуаціях здійснення освітньої діяльності, поглиблює знання з

предметної області.

РН 2. Демонструє вміння використовувати цифрові освітні ресурси, інформаційні та комунікаційні технології для пошуку, обробки та обміну інформацією у професійній діяльності, презентації власних та спільних результатів, реалізації дистанційного та змішаного навчання тощо.

РН 1. Застосовувати наукову критику до аналізу поглядів дослідників минулого, робити власні узагальнення щодо теоретичного і методичного рівня наукових праць з історії.

РН 2. Розуміти та інтерпретувати основні теоретичні та методологічні проблеми сучасної історичної науки, аспекти теоретико-методологічного дискурсу усно історичних досліджень у просторі конструювання минулого.

РН 3. Характеризувати існуючі парадигми історії української державності, її обумовленість та соціодинаміку на тлі світових державотворчих процесів у контексті викладання історії в закладах загальної середньої освіти.

РН 6. Здійснювати різні види планування освітнього процесу на різних етапах залежно від поставленої мети, індивідуальних особливостей учнів, особливостей діяльності закладу освіти.

РН 8. Критично оцінювати достовірність, надійність інформаційних джерел, вплив інформації на свідомість і розвиток всіх учасників освітнього процесу, на прийняття рішень.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	16 / заочна 4
семінарські заняття / практичні / лабораторні	14 / 3
самостійна робота	60 / 80

Ознаки навчальної дисципліни

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний /вибірковий
I	014 Середня освіта	II	Вибірковий

Тематика навчальної дисципліни

Тема	кількість год.		
	лекції	заняття	сам. роб.

Тема 1. Концептуальні проблеми українського національного руху другої половини ХХ ст.	4		5
Тема 2. Підпільні організації 1950-х – 1960-х рр. Український національний фронт (УНФ).		2	10
Тема 3. Еволюція українського шістдесятництва	4	2	5
Тема 4. Український самвидав у 1960-х – на початку 1970-х років.	4	4	5
Тема 5. Підпільні організації у 1970-х рр.		2	5
Тема 6. Українська гельсінська група (УГГ).		2	5
Тема 7. Репресії проти дисидентів.	2	2	5
Тема 8. Національний рух другої половини 1980-х – початку 1990-х рр.			10
Тема 9. Методичні аспекти викладання проблематики українського національного руху другої половини ХХ ст. у профільній школі	2		10
ЗАГ.:	16	14	60

6. Система оцінювання навчальної дисципліни

Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	Шкала оцінювання				
	Оцінка в балах	Оцінка за іспит	Оцінка в національній шкалі	Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за залік
	90-100	відмінно	5	A	зараховано
	80-89	добре	4	B	
	70-79			C	
	60-69			D	
	50-59	задовільно	3	E	
	26-49	незадовільно (з можливістю повторного складання)			
	1-25	незадовільно			
	<p>Структура розподілу балів у ході аудиторно-самостійної роботи студентів:</p> <p>20 балів – усні відповіді на семінарських заняттях. Підсумковий бал за семінарські заняття визначається на основі вирахування середнього арифметичного із всіх усних оцінок;</p> <p>20 балів – письмові (тестові) контрольні роботи (3 контрольні роботи по темах лекцій + 2 контрольні роботи по темах семінарських занять). Максимальний бал за кожну роботу – 5;</p> <p>10 балів – самостійна робота студентів (5 б. – презентація у форматі PowerPoint на визначену тему; 5 б. – план-конспект</p>				

	<p>уроку на визначену тему). 50 балів – підсумкова екзаменаційна робота.</p>
<p>Вимоги до письмових робіт</p>	<p>Письмові контрольні роботи передбачені на 4 семінарі (за темами 1, 2, 3 і 4 семінарів) та на 7 семінарі (за темами 5, 6, 7 семінарів). Передбачено 2 розгорнуті запитання, час виконання – 30 хвилин. Максимальний бал за кожен із робіт – 10 балів (по 5 балів на кожне запитання. Структура оцінювання відповіді на розгорнуте запитання:</p> <p>1 б. – відповідь складається із 1–2 речень, містить узагальнюючу інформацію про історичний період або одиничні конкретні факти.</p> <p>2 б. – відповідь не структурована, вступ і висновок відсутні; студент демонструє знання окремих історичних фактів, дат, подій, процесів, постатей або допускає значні помилки; не володіє історичною хронологією, історичною географією, термінами і поняттями; узагальнення відсутні.</p> <p>3 б. – відповідь структурована в рамках основної частини, не містить яскраво вираженого вступу чи висновку; студент розкриває історичний процес в рамках питання із значними пробілами та розривами; демонструє знання найбільш важливих історичних фактів, дат, подій, процесів, постатей, допускає значні помилки; на задовільному рівні володіє історичною хронологією, історичною географією, термінами і поняттями; у відповіді практично відсутні узагальнення або вони дуже фрагментарні.</p> <p>4 б. – відповідь структурована, містить або вступ або висновок; студент розкриває історичний процес в рамках конкретного питання із певними пробілами та розривами; демонструє знання значної кількості історичних фактів, дат, подій, процесів, постатей, проте допускає окремі помилки; володіє історичною хронологією, історичною географією, термінами і поняттями; робить фрагментарні узагальнення, усвідомлює роль і значення конкретних подій.</p> <p>5 б. – відповідь детально структурована, містить вступ, основну частину та висновок; студент повноцінно розкриває історичний процес в рамках конкретного питання; демонструє знання значної кількості конкретних історичних фактів, дат, подій, процесів, постатей; на високому рівні володіє історичною хронологією,</p>

	<p>історичною географією, термінами і поняттями; водночас робить узагальнення та висновки з питання, розуміє ширший контекст конкретних подій, усвідомлює їх роль і значення, демонструє володіння науковою літературою з теми.</p> <p>Тестові контрольні роботи проводяться за підсумками кожної лекційної теми у формі тестування в системі дистанційного навчання. Тестування включає 15 запитань; час виконання – 15 хвилин. Тестова робота по самостійній роботі включає 30 запитань, час виконання – 30 хвилин.</p> <p>Вимоги до презентації по самостійній роботі: мінімальний обсяг – 20 слайдів; візуалізований характер, гармонійне поєднання зображень та тексту, наявність самостійно підготовлених схем і таблиць; всі елементи презентації мають бути підготовлені студентом самостійно, із дотриманням вимог академічної доброчесності.</p>
Семінарські заняття	<p>Відвідування та активна участь студентів у роботі семінарських занять також є обов'язковою умовою успішного складання курсу. Пропонуються наступні форми роботи на семінарських заняттях: виступ, опонування, рецензія, участь у дискусії. При цьому враховуватимуться лише логічно обґрунтовані виступи, альтернативна теза чи спростування поданої, а не фактична підтримка тези виступаючого, змістовне рецензування та коментар чи доповнення, що дійсно сприятиме розгляду проблеми. Під час практичних занять, пов'язаних із симуляціями уроків, необхідними умовами для допуску студента до заняття є наявність самостійно написаного план-конспекту уроку на задану тему.</p> <p>Виступи на семінарських заняттях оцінюються за 5-бальною шкалою. Активна усестороння участь на занятті може оцінюватися у 0,25 або 0,5 б., які додаються до підсумкової оцінки наприкінці семестру. Максимальна кількість балів, яка може бути добавлена в такий спосіб – 4 б.</p>
Умови допуску до підсумкового контролю	<p>Студент допускається до підсумкового контролю за умови відпрацювання усіх пропущених занять і негативних оцінок; виконання усіх передбачених форм роботи. Для отримання підсумкової оцінки протягом семестру студент зобов'язаний отримати як мінімум 25 б.</p>
Підсумковий контроль	<p>Здійснюється у формі письмової екзаменаційної роботи під час сесії.</p>
7. Політика навчальної дисципліни	

Політика курсу полягає у послідовності набуття знань, умінь і навичок у ході лекцій, семінарських занять і самостійної роботи. Відвідування лекцій для студентів є обов'язковим. Політика курсу передбачає перездачу усіх невиконаних завдань в силу серйозних запізнь на заняття або пропущених пар без поважних причин. За умови відсутності студента (-ки) на лекції чи семінарського заняття, отримання негативної оцінки на семінарських заняттях або ж невчасного виконання індивідуальної роботи визначений день для відпрацювання пропущених аудиторних занять, негативних оцінок та подачі індивідуальних робіт – четвер, 15.00 год. – 17.00 год. У випадку запозичених робіт, випадків плагіату, виявів академічної недоброчесності (списування), недоброрядної поведінки в аудиторії викладач пропонує студентові (-ці) повторно виконати необхідний вид роботи.

Академічна доброчесність. Дотримання академічної доброчесності засновується на ряді положень та принципів академічної доброчесності, що регламентують діяльність здобувачів вищої освіти та викладачів університету. Ознайомитися з даними положеннями та документами можна за посиланням: <https://pnu.edu.ua/положення-про-запобігання-плагіату/>.

Відвідування занять є обов'язковим. У разі відсутності здобувача освіти можливість і порядок відпрацювання пропущених занять регламентується Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів освіти ДВНЗ «Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора № 799 від 26.11.2019 р.; із внесеними змінами наказом № 212 від 06.04.2021 р.).

Неформальна освіта. Можливість зарахування результатів неформальної освіти регламентується Положенням про порядок зарахування результатів неформальної освіти у ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора № 819 від 29.11.2019; із внесеними змінами наказом № 80 від 12.02.2021 р.)

8. Рекомендована література

Бажан О. Вячеслав Чорновіл як об'єкт секретної справи КДБ «Блок». URL: http://ekmair.ukma.edu.ua/bitstream/handle/123456789/13967/Bazhan_Vyacheslav_Chornovil_yak_obyekt.pdf?sequence=1&isAllowed=y.

Бажан О.Г., Данилюк Ю.З. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ті рр. XX ст.) / НАН України. Інститут історії України. К.: Рідний край, 2000. URL: https://chtyvo.org.ua/authors/Bazhan_Oleh/Opozytsiia_v_Ukraini/.

Бажан О.Г., Данилюк Ю.З. Український національний рух: основні тенденції і етапи розвитку (кінець 1950-х — 1980-ті рр.). К., 2000.

Благословенні душі, що вміють випромінювати... (Зеновій Красівський і Олена Антонів). Львів: Свічадо, 2015. 954 с.

Галицька-Дідух Т. Дисидентський рух на Прикарпатті наприкінці 50-х – середині 80-х рр. XX ст. Історія України. 2012. № 9/10 (березень). С. 13–17.

Гель І. Виклик системи: український визвольний рух другої половини XX століття. Львів: Часопис, 2013. 392 с.

Деревінський В. В'ячеслав Чорновіл: дух, що тіло рве до бою. Х.: Віват, 2016. 496 с.

Дзюба І. Інтернаціоналізм чи русифікація? URL: https://chtyvo.org.ua/authors/Dziuba_Ivan/Internatsionalizm_chy_rusyfikatsiia_vyd_2005/.

Зайцев Ю. Опозиційний рух на Львівщині 1960–1980-х років. В кн.: Реабілітовані історією: Львівська область, кн. 1. Львів, 2009.

Касьянов Г. Незгодні: українська інтелігенція в русі опору 1960–1980-х років. К.: Кліо, 2019. 248 с.

Лешак А. Спілка української молоді Галичини: створення та діяльність // Українознавство. 2019. № 2. С. 270–280. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ukr_2019_2_25.

Мищак І. Програмні документи УНФ як джерело з історії суспільно-політичної думки українського національно-визвольного руху. URL: <http://history.org.ua/JournALL/sid/13/2/3.pdf>.

Мороз В. Бумеранг (збірка). URL: https://chtyvo.org.ua/authors/Moroz_Valentyn/Bumerang_zbirka/.

Мороз В. Мойсей і Датан. URL: https://chtyvo.org.ua/authors/Moroz_Valentyn/Moisei_i_Datan/.

Обертас О. Український самвидав: літературна критика та публіцистика (1960-і – початок 1970-х років). К.: Смолоскип, 2010. 300 с.

Островський В. Роль Зіновія Красівського в діяльності Українського національного фронту. «Галичина», 2010, № 17.

Паска Б. «Програма укомуністів» в контексті реалізації секретної справи КДБ «Блок». URL: https://chtyvo.org.ua/authors/Paska_Bohdan/Prohrama_ukomunistiv_v_konteksti_realizatsii_sekretnoi_spravy_KDB_Blok/.

Паска Б. Боротьба педагога Володимира Андрушка (1929–2012) проти радянського окупаційного режиму. Актуальні питання гуманітарних наук : Міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. 2022. Вип. 56. Т. 2. С. 17–23. DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/56-2-3>.

Паска Б. Валентин Мороз: прапор українського дисидентства. Івано-Франківськ: Фоліант, 2018. 366 с.

Паска Б. Вшанування пам'яті учасників Української революції 1917–1921 рр. як складова національного руху 1960–1970-х рр. Актуальні питання гуманітарних наук : Міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. 2022. Вип. 53. Т. 2. С. 11–15. DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/53-2-2>.

Паска Б. Городенківська група: до історії руху дисидентів в Україні. URL: https://chtyvo.org.ua/authors/Paska_Bohdan/Horodenkivska_hrupa_do_istorii_rukhu_dysyidentiv_v_Ukraini/.

Паска Б. Дисиденти Івано-Франківщини на сторінках самвидавного часопису «Український вісник» (1970–1972 рр.). Науковий вісник Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича : Історія. Чернівці : Чернівецький університет, 2021. № 2. С. 124–133. DOI: <https://doi.org/10.31861/hj2021.54.124-133>.

Паска Б. Заходи КДБ при Раді Міністрів УРСР щодо припинення протестної активності українських дисидентів-політв'язнів у 1970-х рр. Сторінки історії: збірник наукових праць. Вип. 55. К., 2023. С. 224–239. DOI: <https://doi.org/10.20535/2307-5244.55.2022.269758>.

Паска Б. Новорічні колядування як складова боротьби українських дисидентів за розвиток національної культури (1960-ті – 70-ті рр.). Актуальні питання гуманітарних наук : Міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. 2022. Вип. 54. Т. 2. С. 10–16. DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/54-2-2>.

Паска Б. Оперативно-технічні засоби КДБ у боротьбі проти українського національного руху в 1970-х рр. Актуальні питання гуманітарних наук : Міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. 2022. Вип. 55. Т. 2. С. 10–16. DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/55-2-2>.

Паска Б. Підслухана розмова: стенограма бесіди між двома політв'язнями у київському слідчому ізоляторі КДБ. Галичина. Науковий і культурно-просвітній краєзнавчий часопис. 2022. Ч. 35. С. 179–192.

Паска Б. Приватна профілактика як метод боротьби КДБ проти українських дисидентів у 1970-х рр. Актуальні питання гуманітарних наук : Міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. 2022. Вип. 58. Т. 2. С. 20–26. DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/58-2-3>.

Паска Б. Середовище українського шістдесятницького правозахисту в 1973–1976 рр. (за матеріалами доповідних записок КДБ). Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія: Історичні науки. 2023. Т. 34 (73). № 1. С. 134–141. DOI <https://doi.org/10.32782/2663-5984/2023/1.19>.

Паска Б. Січневий погром українського дисидентського руху 1972 р.: до питання про хронологію і масштаби. Актуальні питання гуманітарних наук : Міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. 2022.

Вип. 52. Т. 3. С. 14–20. DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/52-3-2>.

Паска Б. Таємні агенти КДБ у боротьбі проти українського національного руху в 1970-х рр. Вчені записки Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського. Серія : Історичні науки. 2022. Т. 33 (72). № 4. С. 101–106.

Політичні протести й інакодумство в Україні (1960–1990): Документи і матеріали / Упор. В. М. Даниленко. К.: Смолоскип, 2013. 736 с.

Русначенко А. Національно-визвольний рух в Україні середина 1950-х – початок 1990-х років. К.: Вид-во ім. Олени Теліги, 1998. 720 с.

Рух опору в Україні: 1960–1990. Енциклопедичний довідник. К.: Смолоскип, 2010. 804 с.

Сверстюк Є. Собор у рихтованні (збірка). URL: https://chtyvo.org.ua/authors/Sverstiuk_Yevhen/Sobor_u_ryshтовanni_zbirka/.

Секо Я. Арешти 1965 р. в УРСР як засіб боротьби комуністичної партії з інакодумством. URL: https://chtyvo.org.ua/authors/Seko_Yaroslav/Areshty_1965_r_v_URSР_iak_zasib_borotby_komunistychnoi_partii_z_inakodumstvom/.

Секо Я. Витоки українського самвидаву. URL: https://chtyvo.org.ua/authors/Seko_Yaroslav/Vytoky_ukrainskoho_samvydavuv/.

Секо Я. Основні етапи діяльності Української Гельсінської групи. «Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: Історія», 2012, вип. 1.

Секо Я. Український самвидав першої половини 1960-х рр. URL: https://chtyvo.org.ua/authors/Seko_Yaroslav/Ukrainskyi_samvydav_pershoi_polovyny_1960-kh_rr/.

Українська Гельсінська Група 1978-1982. Документи і матеріали. URL: <https://diasporiana.org.ua/istoriya/103-ukrayinska-gelsinkska-grupa-1978-1982-dokumenty-i-materiyali/>.

Українська Гельсінська група: до 20-ліття створення. Документи. Історія. Біографії. К., 1996.

Українська Громадська група сприяння виконанню Гельсінських угод, т. 1—4. Х., 2016.

Український вісник. Вип. 7–8: весна 1974. URL: <https://diasporiana.org.ua/periodika/1613-ukrayinskiy-visnik-vip-7-8-vesna-1974/>.

Український національний фронт: Дослідження, документи, матеріали / Упоряд. М. В. Дубас, Ю. Д. Зайцев. Львів: Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України, 2000. 680 с.

Чорновіл В. Твори: У 10-ти т. Т. 2. «Правосуддя чи рецидиви терору?». «Лихо з розуму». Матеріали та документи 1966–1969 рр. К.: Смолоскип, 2003. 906 с.

Чорновіл В. Твори: У 10-ти т. Т. 3. Український вісник. Випуски I – VI. К.: Смолоскип, 2006. 978 с.

Paska B. The KGB measures against the editorial board of the restored self-published magazine “Ukrainskyi Visnyk” under the Ukrainian SSR Council of Ministers (the mid – second half of the 1970s). East European Historical Bulletin – Skhidnoievropeyskyi istorychnyi visnyk. 2022. Issue 25. P. 200–212. DOI: <https://doi.org/10.24919/2519-058X.25.269579>.

Викладач (Паска Богдан Валерійович,
старший викладач кафедри історії України
і методики викладання історії)